śrīḥ

śrīmatē rāmānujāya namaḥ

śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ

ōṃ namō bhagavatē vāsudēvāya

maharṣi vēdavyāsapraṇītaṃ śrīmadbhāgavatamahāpurāṇam

॥ *ēkādaśaskandhē aṣṭādaśō'dhyāyaḥ* ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

śrī raṅgarāmānuja mahādēśikan

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

śrīḥ

śrīmatē rāmānujāya namaḥ

śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ

ōṃ namō bhagavatē vāsudēvāya

śrīmadbhāgavatamahāpurāṇam

॥ ēkādaśaskandhē aṣṭādaśō'dhyāyaḥ ॥

śrībhagavānuvāca
vanaṃ vivikṣuḥ putrēṣu bhāryāṃ nyasya sahaiva vā ।
vana ēva vasēcchāntastṛtīyaṃ bhāgamāyuṣaḥ ॥ **1** *॥*

kandamūlaphalairvanyairmēdhyairvṛttiṃ prakalpayēt ।
vasīta valkalaṃ vāsastṛṇaparṇājināni ca ॥ **2** *॥*

kēśarōmanakhaśmaśrumalāni bibhṛyād dataḥ ।
na dhāvēdapsu majjēta trikālaṃ sthaṇḍilēśayaḥ ॥ **3** *॥*

grīṣmē tapyēta pañcāgnīn varṣāsvāsāraṣāḍjalē ।
ākaṇṭhamagnaḥ śiśirē ēvaṃvṛttastapaścarēt ॥ **4** *॥*

agnipakvaṃ samaśnīyāt kālapakvamathāpi vā ।
ulūkhalāśmakuṭṭō vā dantōlūkhala ēva vā ॥ **5** *॥*

svayaṃ sañcinuyāt sarvamātmanō vṛttikāraṇam ।
dēśakālabalābhijñō nādadītānyadā"hṛtam ॥ **6** *॥*

vanyaiścarupurōḍāśairnirvapēt kālacōditān ।
na tu śrautēna paśunā māṃ yajēta vanāśramī ॥ **7** *॥*

agnihōtraṃ ca darśaśca pūrṇamāsaśca pūrvavat ।
cāturmāsyāni ca munērāmnātāni ca naigamaiḥ ॥ **8** *॥*

ēvaṃ cīrṇēna tapasā munirdhamanisantataḥ ।
māṃ tapōmayamārādhya ṛṣilōkādupaiti mām ॥ **9** *॥*

yastvētat kṛcchrataścīrṇaṃ tapō niḥśrēyasaṃ mahat ।
kāmāyālpīyasē yuñjyād bāliśaḥ kō'parastataḥ ॥ **10** *॥*

yadāsau niyamē'kalpō jarayā jātavēpathuḥ ।
ātmanyagnīn samārōpya maccittō'gniṃ samāviśēt ॥ **11** *॥*

yadā karmavipākēṣu lōkēṣu nirayātmasu ।
virāgō jāyatē samyaṅ nyastāgniḥ pravrajēttataḥ ॥ **12** *॥*

iṣṭvā yathōpadēśaṃ māṃ dattvā sarvasvamṛtvijē ।
agnīn svaprāṇa āvēśya nirapēkṣaḥ parivrajēt ॥ **13** *॥*

viprasya vai sannyasatō dēvā dārādirūpiṇaḥ ।
vighnān kurvantyayaṃ hyasmānākramya samiyāt param ॥ **14** *॥*

bibhṛyāccēnmunirvāsaḥ kaupīnācchādanaṃ param ।
tyaktaṃ na daṇḍapātrābhyāmanyat kiñcidanāpadi ॥ **15** *॥*

dṛṣṭipūtaṃ nyasēt pādaṃ vastrapūtaṃ pibējjalam ।
satyapūtāṃ vadēd vācaṃ manaḥpūtaṃ samācarēt ॥ **16** *॥*

maunānīhānilāyāmā daṇḍā vāgdēhacētasām ।
na hyētē yasya santyaṅga vēṇubhirna bhavēd yatiḥ ॥ **17** *॥*

bhikṣāṃ caturṣu varṇēṣu vigarhyān varjayaṃścarēt ।
saptāgārānasaṅklptāṃstuṣyēllabdhēna tāvatā ॥ **18** *॥*

bahirjalāśayaṃ gatvā tatrōpaspṛśya vāgyataḥ।
vibhajya pāvitaṃ śēṣaṃ bhuñjītāśēṣamāhṛtam ॥ **19** ॥

ēkaścarēnmahīmētāṃ niḥsaṅgaḥ saṃyatēndriyaḥ।
ātmakrīḍa ātmarata ātmavān samadarśanaḥ ॥ **20** ॥

viviktakṣēmaśaraṇō madbhāvavimalāśayaḥ।
ātmānaṃ cintayēdēkamabhēdēna mayā muniḥ ॥ **21** ॥

anvīkṣētātmanō bandhaṃ mōkṣaṃ ca jñānaniṣṭhayā।
bandha indriyavikṣēpō mōkṣa ēṣāṃ ca saṃyamaḥ ॥ **22** ॥

tasmānniyamya ṣaḍvargaṃ madbhāvēna carēnmuniḥ।
viraktaḥ kṣullakāmēbhyō labdhvā"tmani sukhaṃ mahat ॥ **23** ॥

puragrāmavrajān sārthān bhikṣārthaṃ praviśaṃścarēt।
puṇyadēśasaricchailavanāśramavatīṃ mahīm ॥ **24** ॥

vānaprasthāśramapadēṣvabhīkṣṇaṃ bhaikṣyamācarēt।
saṃsidhyatyāśvasammōhaḥ śuddhasattvaḥ śilāndhasā ॥ **25** ॥

naitad vastutayā paśyēd dṛśyamānaṃ vinaśyati।
asaktacittō viramēdihāmutra cikīrṣitāt ॥ **26** ॥

yadētadātmani jaganmanōvākprāṇasaṃhatam।
sarvaṃ māyēti tarkēṇa svasthastyaktvā na tat smarēt ॥ **27** ॥

jñānaniṣṭhō viraktō vā madbhaktō vānapēkṣakaḥ।
saliṅgānāśramāṃstyaktvā carēdavidhigōcaraḥ ॥ **28** ॥

budhō bālakavat krīḍēt kuśalō jaḍavaccarēt।
vadēdunmattavad vidvān gōcaryāṃ naigamaścarēt ॥ **29** ॥

vēdavādaratō na syānna pākhaṇḍī na haitukaḥ ।
śuṣkavādavivādē na kañcit pakṣaṃ samāśrayēt ॥ **30** *॥*

nōdvijēta janād dhīrō janaṃ cōdvējayēnna tu ।
ativādāṃstitikṣēta nāvamanyēta kañcana ।
dēhamuddiśya paśuvad vairaṃ kuryānna kēnacit ॥ **31** *॥*

ēka ēva parō hyātmā bhūtēṣvātmanyavasthitaḥ ।
yathēndurudapātrēṣu bhūtānyēkātmakāni ca ॥ **32** *॥*

alabdhvā na viṣīdēta kālē kālē'śanaṃ kvacit ।
labdhvā na hṛṣyēd dhṛtimānubhayaṃ daivatantritam ॥ **33** *॥*

āhārārthaṃ samīhēta yuktaṃ tat prāṇadhāraṇam ।
tattvaṃ vimṛśyatē tēna tad vijñāya vimucyatē ॥ **34** *॥*

yadṛcchayōpapannānnamadyācchrēṣṭhamutāparam ।
tathā vāsastathā śayyāṃ prāptaṃ prāptaṃ bhajēnmuniḥ ॥ **35** *॥*

śaucamācamanaṃ snānaṃ na tu cōdanayā carēt ।
anyāṃśca niyamāṃjñānī yathāhaṃ līlayēśvaraḥ ॥ **36** *॥*

na hi tasya vikalpākhyā yā ca madvīkṣayā hatā ।
ādēhāntāt kvacit khyātistataḥ sampadyatē mayā ॥ **37** *॥*

duḥkhōdarkēṣu kāmēṣu jātanirvēda ātmavān ।
ajijñāsitamaddharmō guruṃ munimupāvrajēt ॥ **38** *॥*

tāvat paricarēd bhaktaḥ śraddhāvānanasūyakaḥ ।
yāvad brahma vijānīyānmāmēva gurumādṛtaḥ ॥ **39** *॥*

yastvasaṃyataṣaḍvargaḥ pracaṇḍēndriyasārathiḥ ।
jñānavairāgyarahitastridaṇḍamupajīvati ॥ **40** *॥*

surānātmānamātmasthaṃ nihnutē māṃ ca dharmahā ।
avipakvakaṣāyō'smādamuṣmācca vihīyatē ॥ **41** *॥*

bhikṣōrdharmaḥ śamō'hiṃsā tapa īkṣā vanaukasaḥ ।
gṛhiṇō bhūtarakṣējyā dvijasyācāryasēvanam ॥ **42** *॥*

brahmacaryaṃ tapaḥ śaucaṃ santōṣō bhūtasauhṛdam ।
gṛhasthasyāpyṛtau gantuḥ sarvēṣāṃ madupāsanam ॥ **43** *॥*

iti māṃ yaḥ svadharmēṇa bhajan nityamananyabhāk ।
sarvabhūtēṣu madbhāvō madbhaktiṃ vindatē dṛḍhām ॥ **44** *॥*

bhaktyōddhavānapāyinyā sarvalōkamahēśvaram ।
sarvōtpattyapyayaṃ brahma kāraṇaṃ mōpayāti saḥ ॥ **45** *॥*

iti svadharmanirṇiktasattvō nirjñātamadgatiḥ ।
jñānavijñānasampannō nacirāt samupaiti mām ॥ **46** *॥*

varṇāśramavatāṃ dharma ēṣa ācāralakṣaṇaḥ ।
sa ēva madbhaktiyutō niḥśrēyasakaraḥ paraḥ ॥ **47** *॥*

ētattē'bhihitaṃ sādhō bhavān pṛcchati yacca mām ।
yathā svadharmasaṃyuktō bhaktō māṃ samiyāt param ॥ **48** *॥*

॥ iti śrīmadbhāgavatē mahāpurāṇē pāramahaṃsyāṃ
saṃhitāyāṃ ēkādaśaskandhē aṣṭādaśō'dhyāyaḥ ॥